

Eks. 6

FISKERIDIREKTORATET
HOVEDBIBLIOTEKET

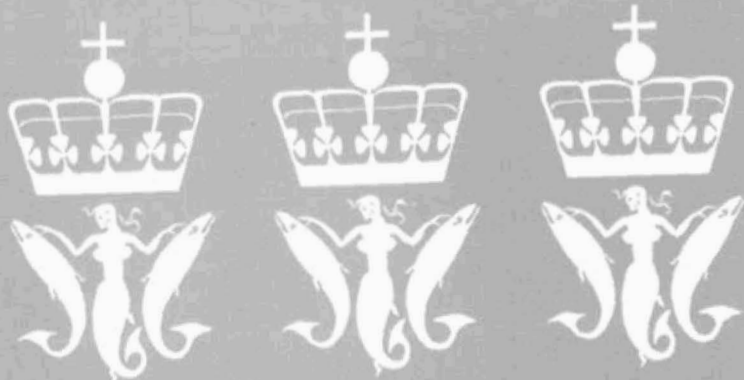
21 MAI 1987

Rapporter
og meldinger

1987 NR. 10

LØNNSOMHETSUNDERSØKELSER
FOR
SETTEFISKANLEGG
1985

FISKERIDIREKTORATET



L Ø N N S O M H E T S U N D E R S Ø K E L S E R

F O R

S E T T E F I S K A N L E G G

1 9 8 5

F O R O R D

Fiskeridirektoratet fremlegger med dette resultater fra sine lønnsomhetsundersøkelser for rene settefiskanlegg 1985. Dette er det første året slike undersøkelser er blitt foretatt.

Konsulent Trond Tepstad har vært daglig leder for undersøkelsen. Sammen med kontorfullmektige Merete Fauske har han også utarbeidet denne meldingen.

Bergen, mars 1987

Hallstein Rasmussen

Gunnar Nybø

**FISKERIDIREKTORATET
HOVEDBIBLIOTEKET**

05 / 112

ek. 1

I N N H O L D

Side

1. Sammendrag
 2. Innledning
 3. Resultater
 - 3.1. Inntektstruktur
 - 3.2. Kostnadstruktur
 - 3.3. Driftsresultater - regnskapstall
 - 3.4. Driftsresultater - produksjons- og lønnsomhetstall
 - 3.5. Likviditet, soliditet og finansiering
 - 3.6. Salg, produksjon, utnyttelse av konsesjon etc.
 4. Tabeller
 5. Definisjoner og beregningsprisnipper
 6. English summary
- Vedlegg - Skjema

TABELLOVERSIKT

- Tabell 1. Driftsresultater (regnskapsanalyse) for settefiskanlegg 1985. Landet totalt.
- Tabell 2. Driftsresultater (andre produksjons- og lønnsomhetsmål) for settefiskanlegg 1985. Landet totalt.
- Tabell 3. Driftsresultater (regnskapsanalyse) for settefiskanlegg 1985. Oppdelt etter omsetningens størrelse.
- Tabell 4. Driftsresultater (andre produksjonss- og lønnsomhetsmål) for settefiskanlegg 1985. Oppdelt etter omsetningens størrelse.

1. SAMMENDRAG.

Vi vil her presentere de viktigste resultatene fra lønnsomhetsundersøkelsen av norske settefiskanlegg i 1985.

Undersøkelsen er basert på opplysninger som er hentet inn fra et utvalg på 35 anlegg av i alt 152 som hadde produksjon av settefisk i 1985.

Tallene vi legger fram er aritmetiske gjennomsnitt, i første omgang basert på alle anleggene i utvalget, og senere på anleggene delt i to grupper etter størrelsen på årsomsetningen.

Videre er alle tall basert på en verdsetting av levende fisk etter alternativ 2, det vil si 70% av veiledende pris (listepriis). Dette kaller vi alt. 2 i tabellverket, og det blir vurdert som det mest realistiske alternativet ved vurdering av lønnsomheten i settefiskproduksjonen.

Noen mål for lønnsomhet.

	Alle anlegg	Oms.<2 mill	Oms.>2 mill
Resultat før ekstraordinære poster II	1.601.452	573.974	2.208.597
i % av omsetning	49%	43,9%	50%
Totalrentabilitet II	30,0%	21,2%	35,3%
Brutto fortjenestemargin II	40,1%	35,9%	42,6%
Lønnsevne pr. årsverk i kr	481.167	333.722	568.294

Romertall II betyr at i tillegg til lønnskostnader er også kalkulatorisk eierlønn tatt med som kostnad.

Disse resultatene gir en generelt bilde av god lønnsomhet i settefiskproduksjonen i 1985. En lønnsevne pr. årsverk på kr

481.167 er eksempelvis omlag dobbelt så høyt som tilsvarende tall i lønnsomhetsundersøkelsen av matfiskanlegg 1984 viste (kr 246.231). Selv med en verdisetting av levende fisk lik 0 vil fremdeles kr 336.223 være omlag kr 90.000 høyere enn nevnte tall fra 1984.

Likviditet og soliditet.

	Alle anlegg	Oms.<2 mill	Oms.>2 mill
Likviditetsreserve/omsetning	41,4%	53,1%	34,6%
Egenkapitalandel	40,1%	18,1%	52,9%
Kortsiktig gjeld/aktiva	27,0%	36,5%	21,5%
Langsiktig gjeld/aktiva	32,6%	44,8%	25,4%

De fleste anlegg har en kassakreditt- limit på et svært høyt nivå. For anlegg med årsumsetning under 2 mill. er gjennomsnittet 71% av omsetning. Dette understreker at kassakreditt er mye brukt som finansieringskilde for anlegg i oppbyggingsfasen.

Med hensyn til egenkapitalandel er det tydelig forskjell på små og store anlegg. Egenkapitalandelen i små anlegg er også langt mer avhengig av beholdningsvurderingen. Setter man beholdningsverdien av levende fisk ved årsskiftet lik 0, vil egenkapitalandelen for små anlegg bli redusert til - 30,4%, men for store anlegg bare til 34,3%.

Fordeling av driftskostnader.

	Alle anlegg	Oms.<2 mill	Oms.>2 mill
Rogn/ungel kostnader	21,2%	18,0%	21,9%
Fôrkostnader	10,6%	9,1%	10,9%
Forsikringskostnader	4,7%	6,3%	4,3%
Elektrisitetskostnader	3,5%	5,9%	3,0%
Lønnskostnader	26,2%	30,0%	25,3%
Andre driftskostnader	25,8%	20,1%	27,1%
Kalkulerte avskrivninger	8,1%	10,6%	7,5%
Totale driftskostnader	100,0%	100,0%	100,0%

Posten andre driftskostnader omfatter vedlikehold, leiekostnader, kontorutgifter etc. For alle anlegg under ett utgjør rogn-/ungel-, lønns- og andre driftskostnader 73% av totale driftskostnader. Variasjonene mellom anlegg med omsetning henholdsvis over og under 2 mill. er så små at de kan skyldes tilfeldigheter. Legg likevel merke til at lønnskostnader veier tyngre i små anlegg, til tross for at disse i tillegg har en kalkulatorisk eierlønn mesten dobbelt så stor som de større anleggene. Dette indikerer en relativt høyere arbeidsinnsats i anleggene med lavest omsetning.

Andre produksjonsdata.

Utnytting av tildelt konsesjonsvolum er for alle anlegg i utvalget 87,3%, for anlegg med omsetning større enn 2 mill. 100,5%, og i mindre anlegg 64,8%. Legg her merke til at et anlegg kan selge ungel som ikke er klar for utsetting, og dette blir ikke registrert som uttak av settefisk.

Uttak av settefisk pr. årsverk i store anlegg er nesten dobbelt så stort som i små, 65.949 mot 37.494. Dette tyder også på at små anlegg er mer arbeidsintensive (enn større anlegg).

Antall utførte årsverk var i gjennomsnitt 3,6.

2. INNLEDNING.

Fiskeridirektoratet har siden 1982 foretatt lønnsomhetsundersøkelser av fiskeoppdrettsanlegg (matfiskanlegg). Hjemmel for innhenting av nødvendige grunnlagsdata var gitt i lov av 10. mai 1981 om bygging m.v. av anlegg for klekking av rogn og for oppdrett av fisk og skalldyr. Denne loven ble 14. juni 1985 erstattet av lov om oppdrett av fisk, skalldyr m.v.

Siden 1976 har Fiskeridirektoratet også stått for innsamling og revisjon av data for den fiskeoppdrettsstatistikk som Statistisk Sentralbyrå gir ut årlig.

Denne rapporten presenterer resultatene fra lønnsomhetsundersøkelsen av settefiskanlegg som Fiskeridirektoratet har foretatt for året 1985. Dette er første gang Fiskeridirektoratet har foretatt lønnsomhetsundersøkelse av settefiskanlegg. En god del av datamaterialet som blir brukt i denne undersøkelsen blir innhentet gjennom den tidligere nevnte fiskeoppdrettsstatistikken. Andre data til undersøkelsen blir innhentet særskilt fra oppdretterne. Denne datainnsamling er i første rekke basert på et spesielt lønnsomhetsskjema og på årsregnskapet til det enkelte anlegg.

I februar 1985 ble det sendt ut 128 skjema til anlegg med konsesjon for settefiskproduksjon. Alle skjemaene ble sendt til anlegg som hadde fått sin konsesjon senest i 1984. Anlegg som utelukkende drev med kultivering, og anlegg som både hadde konsesjon for settefiskoppdrett og matfiskoppdrett ble holdt utenfor.

Undersøkelsen i sin nåværende form består av 35 anlegg. Frafallet har med andre ord vært stort. Forklaringen på frafallet er for det første at mange av anleggene ennå ikke var kommet i gang med produksjon. En rekke anlegg var nylig oppstartet slik at de i 1985 ikke hadde omsetning. Videre drev en del av settefiskanleggene med annen virksomhet ved siden av

settefiskvirksomheten. For mange av disse var det ikke mulig å skille ut settefiskoppdrettsdelen av regnskapet. Dermed falt disse anleggene ut av undersøkelsen. En fjerde årsak til frafallet skyldes mangelfull utfylling av skjema. For å få best mulig datagrunnlag har en forsøkt å være kritisk med hensyn til kvaliteten på de utfylte skjema. Dette førte imidlertid til at en del anlegg måtte utelates. Den siste årsak til frafallet skyldes at noen anlegg til tross for gjentatte purringer ikke sendte inn lønnsomhets-skjema og årsregnskap.

Et utvalg på 35 anlegg er noe mindre enn en kunne ønske. I 1985 var det 152 anlegg som hadde produksjon av settefisk (fiskeoppdrettsstatistikken 1985). Av disse var det 62 anlegg som også hadde slakt og salg av matfisk i 1985 (fiskeoppdrettsstatistikken 1985). Dette betyr at utvalget på 35 anlegg utgjør omlag 23% av samtlige anlegg med produksjon av settefisk, og omlag 39% av anlegg som utelukkende produserte settefisk i 1985.

Opplegget for gjennomføring av lønnsomhetsundersøkelsen av settefiskanlegg 1985 følger stort sett samme regler som tilsvarende undersøkelse for matfiskanlegg 1985. Imidlertid må en ved direkte sammenligning av undersøkelsene være oppmerksom på at forutsetninger med hensyn til verdsettelse av beholdninger og beholdningsendring av levende fisk ikke er identiske i de to undersøkelser, og at disse forutsetningene påvirker de fleste resultat- og lønnsomhetsmål.

Resultatene av undersøkelsen er i første rekke presentert i tabellverket i kapittel 4. Det er fire tabeller. Tabell 1 viser en "regnskapsanalyse" for landet totalt. i Tabell 3 tilsvarer tabell 1, men anleggene er delt i to omsetningsgrupper. Dette er anlegg med omsetning over og under 2 mill kroner.

I tabell 2 vises andre produksjons- og lønnsomhetsmål for landet totalt. Tabell 4 tilsvarer tabell 2, men anleggene er som i tabell 3 delt i anlegg med omsetning over og under 2 mill. kroner.

For samtlige fire tabeller er resultatene presentert i tre alternative tallrekker. Forskjellen mellom disse tallrekkene knytter seg til de forutsetninger som er tatt med hensyn til verdsetting av beholdninger og beholdningsendring av levende fisk, og er nærmere beskrevet i kapittel 5, punkt 12. For de fleste formål anbefales alternativ 2 brukt. De to øvrige alternativer viser hvordan resultatene påvirkes av ulike forutsetninger om overfor nevnte forhold.

Kap. 1 inneholder et sammendrag av resultatene. Disse er nærmere analysert i kap. 3. I kap. 5 er de ulike poster i tabellverket definert, mens kap. 6 inneholder et sammendrag på engelsk.

I et vedlegg til slutt i rapporten er tatt med Lønnsomhetsskjema fiskeoppdrett 1985 og Fiskeoppdrett 1985 (statistikkskjema).

3. RESULTATER

Som nevnt i innledningskapitlet er resultatene presentert i eget tabellverk (kapittel 4). I dette kapitlet vil en utdype en del av tallene. I alle fire tabeller er det som før nevnt vist aritmetrisk gjennomsnitt for hver post i tabellen. I tabell 1 og 2 er det for å vise spredningen i datamaterialet også tatt med empirisk standardavvik for hver post. Definisjonen på empirisk standardavvik som er brukt i denne undersøkelsen finner en i kapittel 5.

Dette tabellverket inneholder 4 tabeller. 2 av tabellene viser hovedsaklig bedriftsøkonomiske resultater for alle anlegg (tabell 1) og delt opp i små og store anlegg regnet etter omsetning. De øvrige 2 tabeller viser produksjons- og lønnsomhetsresultater henholdsvis for alle anlegg (tabell 2) og delt opp i små og store anlegg regnet etter omsetning (tabell 4).

Alle tabeller er beregnet ut fra 3 alternativer for verdifastsettelse av beholdningen av levende fisk. Alternativ 2 hvor beholdningen er verdsatt til 70% av veiledende pris x kvantum bygger antagelig på de mest relevante forutsetninger og anbefales brukt ved bruk av resultatene. Når ikke annet er nevnt er det også dette alternativ som er brukt i vurdering av resultatene her i kap. 3. De to andre alternativer viser hvor følsom resultatene er for endringer i denne verdifastsettelsen.

Generelt kan en si at det for enkelte poster er meget stor spredning i datamaterialet. Dette vil gjenspeile seg i verdien på standardavviket for den enkelte post.

3.1. Inntektstruktur.

I tabell 1 og 3 som viser de bedriftsøkonomiske resultater er driftsinntekter definert som summen av salgsinntekt, andre ordinære inntekter og erstatninger. Nærmere 98% av denne inntekten kommer fra salg av yngel, settefisk og smolt. For enkelte anlegg kan nok de andre inntektsartene utgjøre en større del av driftsinntektene,

men generelt er salgsinntektene dominerende. Dette gir imidlertid ikke et helt riktig bilde av næringen som helhet. I denne undersøkelsen har en som siktemål først og fremst å måle lønnsomhet og andre økonomiske størrelser i settefiskproduksjon. For å få et mest mulig ensartet bilde har en derfor for anlegg der andre ordinære inntekter utgjør mer enn 20% av totalomsetningen, enten utelatt hele anlegget, eller hvis det har vært mulig skilt settefiskproduksjonen fra resten av virksomheten. For to av anleggene som er med i denne undersøkelsen, har en valgt det siste, mens en rekke anlegg ble holdt utenfor undersøkelsen på grunn av vanskeligheter med å skille ut regnskapstall. Dette betyr at for næringen som helhet vil nok inntektstrukturen være noe mer differensiert enn det denne undersøkelsen viser.

Renteinntekten som ikke inngår i driftsinntekter vil variere en del fra anlegg til anlegg. Gjennomsnittlig renteinntekt utgjør imidlertid 3% av gjennomsnittlig salgsinntekt.

I tabell 2 og 4 som viser produksjon- og lønnsomhetsresultater opererer en med begrepet totale inntekter, som er definert som summen av driftsinntekter, renteinntekter og beholdningsendringer. I de samme tabeller finner en posten verdi av produksjon, som er definert som summen av salgsinntekter og beholdningsendringer. Verdi av beholdningsendringer vil selvsagt variere med hensyn til de forutsetninger en tar for denne størrelsen. I alternativ 2 utgjør beholdningsendringer 20% av salgsinntekt og omlag 17% av produksjonsverdi.

Konklusjonen er altså at i de tilfellene en betrakter beholdningsendringer som en inntektspost, vil denne utgjøre en betydelig del både av salgsinntektene, produksjonsverdi og totale inntekter, selv om dette selvsagt vil variere med hensyn til de forutsetninger som blir tatt på dette punkt.

Når det gjelder spørsmålet om det eksisterer forskjeller i inntektstrukturen på anlegg med over 2 mill. kroner i omsetning og de anlegg som har en omsetning under 2 mill. kroner, viser det seg

at forholdet mellom salgsinntekter og driftsinntekter og forholdet mellom renteinntekter og salgsinntekter ikke avviker særlig fra de tall en finner for landet totalt. Når en betrakter beholdningsendring som en inntektspost (tabell 2 og 4) endrer dette bildet seg. Det viser seg for både alternativ 2 og 3 at beholdningsendringen utgjør en betydelig større del av inntektene for anlegg med omsetning under 2 mill. kroner enn for anlegg med omsetning over 2 mill. kroner. Den mest sannsynlige forklaring på dette er at anleggene med lavest omsetning er anlegg som i større grad er under oppbygging, enn de anlegg som har høy omsetning. Forskjeller i fordeling av produksjonen mellom yngel, ettårig og toårig smolt kan også ha betydning.

3.2. Kostnadstruktur.

En har følgende relative fordeling på kostnadsarter av driftskostnader eksklusive beholdningsendringer:

	Alle anlegg	Omsetning mindre enn 2 mill. kr.	Omsetning mindre enn 2 mill. kr.
Rogn-/yngel kostnader	21,2%	18,0%	21,9%
Førkostnader	10,6%	9,1%	10,9%
Forsikringskostnader	4,7%	6,3%	4,3%
Elektrisitetskostnader	3,5%	5,9%	3,0%
Lønnskostnader	26,2%	30,0%	25,3%
Andre driftskostnader	25,8%	20,1%	27,1%
Kalk. avskrivning	8,1%	10,6%	7,5%
Driftskostn. ekskl. beh. endr.	100,0%	100,0%	100,0%

Det går klart fram at lønnskostnader, andre driftskostnader og rogn-/yngelkostnader er de største kostnadspostene. For landet totalt utgjør disse postene over 73% av driftskostnader eksklusive beholdningsendringer. Når det gjelder avskrivninger, er dette en beregnet post (se kapittel 5, punkt 11). På grunn av at varige driftsmidler blir avskrevet med halv sats dersom de er anskaffet i 1985, blir denne posten liggende på et lavere nivå enn ved bruk av vanlige lineære avskrivninger. Dessuten har en for en del av driftsmidlene benyttet relativt lave avskrivningssatser (se kapittel 5 punkt 11), sammenlignet med de regnskapsmessig bokførte avskriv-

ingsbeløpene.

En vil ikke her legge for mye vekt på de forskjeller en finner i kostnadsartenes relative betydning i anlegg med omsetning over 2 mill. kroner og anlegg med omsetning under 2 mill. kroner. På grunn av relativt små utvalg vil tilfeldige variasjoner kunne ha betydning for forskjellene. Det er likevel grunn til å merke seg at lønnskostnadene utgjør en betydelig større del av driftskostnadene for anleggene med lavest omsetning, selv om de samme anleggene i tillegg har en kalkulatorisk eierlønn som er nesten dobbelt så stor som det anleggene med omsetning over 2 mill. kroner har. Dette må bety at arbeidsinnsatsen i anleggene med lavest omsetning er relativt høy.

Når det gjelder rentekostnader, utgjør disse omlag 12,7% av driftskostnader eksklusive beholdningsendringer for landet totalt. For anlegg med omsetning under 2 mill. kroner er det samme tallet 24,2%, mens det for anlegg med omsetning over 2 mill. kroner er 10,1%. Denne store forskjellen i rentekostnadens relative betydning har sin viktigste årsak i anleggenes finansiering, noe som blant annet gjenspeiler seg i anleggenes egenkapitalandel.

I forbindelse med de driftsøkonomiske resultater (tabell 1 og 3) betraktes beholdningsendringer som en kostnads- eller kostnadsreducerende post. Ved en økning i verdiene på beholdningene, vil beholdningsendringer redusere driftskostnadene, og omvendt vil en nedgang i beholdningenes verdi fra begynnelsen til slutten av året øke driftskostnadene. Hvor stor betydning dette får f.eks. for årets resultat vil være avhengig av de forutsetninger som blir tatt med hensyn til verdsettelse av beholdninger (se for øvrig kapittel 5, punkt 12). Hensikten med å betrakte beholdningsendringer som en kostnadsreducerende post, er å finne et uttrykk for kostnadene som er nedlagt på den yngel, settefisk eller smolt som er solgt i 1985. På grunn av vanskelighetene med å anslå hvilke kostnader som er nedlagt i yngel til enhver tid, og fordi alle anlegg i en slik undersøkelse må behandles etter like regler, viser en i tabellverket tre alternative verdier for beholdningsendring av

levende fisk. Som tidligere nevnt bygger antakelig alternativ 2 på de mest relevante forutsetninger.

I punkt 3.1 ble det nevnt at beholdningsendringer utgjorde størst del av inntektene hos de anlegg som hadde lavest omsetning. På samme måte finner en at beholdningsendringer utgjør en betydelig større del av driftskostnader eksklusive beholdningsendringer for de anleggene som har lavest omsetning i forhold til anlegg med høyere omsetning. Forklaringen er nok at flere av anleggene med lavest omsetning er under oppbygging, men kan også skyldes forskjeller i fordeling av produksjonen mellom yngel, ettårig og toårig smolt.

Som tidligere nevnt i punkt 3.1 blir beholdningsendringer betraktet som en inntektspost i lønnsomhetsberegninger (tabell 2 og 4). Dette fører til at posten totale kostnader ikke er korrigert for endringer i beholdningene.

I tabell 2 og 4 finnes det ytterligere to kostnadsposter, nemlig posten kalkulatorisk rente på egenkapital og kalkulatorisk avskrivning (blandet prinsipp). Begge disse postene går inn som elementer i posten totale kostnader. Definisjonen på postene finner en for øvrig i kapittel 5, punkt 44, 45 og 46.

Når en sammenligner kalkulatorisk rente på egenkapitalen for anlegg med omsetning under 2 mill. kroner og anlegg med omsetning over 2 mill. kroner, legger en for det første merke til at det nominelle beløpet er betydelig høyere for anleggene som har størst omsetning. Dersom en ser på hvor mye kalkulatorisk rente på egenkapitalen utgjør av posten totale kostnader, vil en se at denne andelen er en god del høyere for anlegg med omsetning over 2 mill. kroner for alle tre alternativer. En del av forklaringen på dette finner en i forskjeller i egenkapitalandel i de to gruppene av anlegg.

Til slutt i dette punktet skal en se på forholdet mellom driftskostnader eksklusive beholdningsendringer og salgsinntekter, dessuten skal en også se på totale kostnader i forhold til totale

inntekter. Når det gjelder det første forholdet finner en for landet totalt at driftskostnader eksklusive beholdningsendringer utgjør om lag 66,3% av salgsinntektene. Det samme tallet er 80,6% for anlegg med omsetning mindre enn 2 mill. kroner, og 63,8% for anlegg med omsetning større enn 2 mill. kroner. En del av denne forskjellen vil bli kompensert når en trekker inn beholdningsendringer som en kostnadsreducerende post. Beholdningsendringene er nemlig relativt større i anlegg med omsetning mindre enn 2 mill. kroner. Hvor mye som blir kompensert avhenger av hvor høyt beholdningene blir verdsatt.

Når det gjelder forholdet mellom totale kostnader og totale inntekter vil også dette tallet bli påvirket av hvordan en verdsetter beholdningene. En har følgende sammenheng:

Totale kostnader/totale inntekter

	Alt. 1	Alt. 2	Alt. 3
Landet totalt	77,3%	68,8%	66,1%
Oms. <2 mill	102,6%	76,2%	69,7%
Oms. >2 mill	72,8%	67,1%	65,2%

I alle tre alternativer utgjør totale kostnader en mindre del av totale inntekter for anlegg med omsetning over 2 mill. kroner enn anlegg med omsetning under 2 mill. kroner. For alternativ 3 er imidlertid forskjellen mellom gruppene betydelig mindre enn den er f.eks. i alternativ 1.

3.3 Driftresultater - regnskapstall.

En skal i dette punkt kommentere noen av de postene i tabellene som kan karakteriseres som bedriftsøkonomisk lønnsomhetsmål. I tabell 1 og 3 er det postene 14, 17 og postene 20-31 som går inn under denne benevnelsen. I fremstillingen vil en når det gjelder lønnsomhetsmålene i tabell 1 og 3 ta utgangspunkt i alternativ 2. I dette alternativet er beholdningene vurdert forsiktig, og det skulle således være grunnlag for å kunne sammenligne resultatene med visse reservasjoner med tilsvarende resultater for andre næringer. På den

annen side vil enkelte kanskje hevde at beholdningsvurderingen av fisk i alternativ 2 er for lite forsiktig. Av den grunn vil en derfor også se til tallene i alternativ 1, som under alle omstendigheter må betraktes som minimum med hensyn til verdsettelse av levende fisk.

Generelt må en kunne si at lønnsomhetsmålene en finner i tabell 1 tyder på at den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i settefiskproduksjon i 1985 har vært meget høy. Resultat før ekstraordinære poster II utgjør 49% av salgsinntekter, noe som må sies å være meget høyt. (II betyr at beregnet lønn for arbeid utført av eier inngår som kostnad, mens denne ikke er tatt med under I). Det samme inntrykk finner en ved å gå gjennom listen av lønnsomhetsmål som er beregnet i tabellen. Resultatgrad II er 53,7%, totalrentabilitet II er 30%, brutto driftsmargin II er 56,6% og brutto fortjenestemargin II er 40,1%. Når det gjelder rentedekningsgrad I og II er disse postene meget store, men som det fremgår er standardavviket også meget stort. Forklaringen er at det er to anlegg, og særlig det ene av dem, som på grunn av små rentekostnader får meget store verdier når en beregner rentedekningsgrad. Dersom en holder disse to anleggene utenfor beregningene får en følgende verdier på rentedekningsgrad I og II:

Rentedekningsgrad I

	Alt. 1		Alt. 2		Alt. 3	
	Gj.snitt	St.avvik	Gj.snitt	St.avvik	Gj.snitt	St.avvik
Landet totalt	460,4%	577,4	717,3%	675,2	827,4%	736,1
Oms. <2 mill	293,8%	679,5	537,8%	708,8	642,5%	730,2
Oms. >2 mill	556,4%	469,3	833,9%	625,6	947,5%	714,6

Rentedekningsgrad II

	Alt. 1		Alt. 2		Alt. 3	
	Gj.snitt	St.avvik	Gj.snitt	St.avvik	Gj.snitt	St.avvik
Landet totalt	410,5%	514,2	667,3%	617,1	777,4%	681,2
Oms. <2 mill	186,0%	513,4	430,0%	541,8	534,6%	565,8
Oms. >2 mill	556,4	459,2	821,6%	614,1	935,2%	703,1

Rentedekningsgraden gir som det fremgår av kap. 5, pkt. 26-27 uttrykk for hvor mange ganger resultatet før rentekostnader dekker inn rentekostnadene.

Fremdeles må en kunne si at rentedekningsgraden generelt gir et solid inntrykk.

Et sentralt spørsmål er hvor stor betydning forutsetningene bak verdifastsettingen av levende fisk har for disse gode lønnsomhetsresultatene. Et svar på dette kan en få ved å betrakte lønnsomhetsresultatene i alternativ 1. En ser her at de forskjellige lønnsomhetsmål alle blir presset nedover ved å bevege seg fra alternativ 2 til alternativ 1, men nivået på nedgangen er høyst forskjellig. Dette ser en f.eks. ved å sammenligne totalrentabilitet og brutto fortjenestemargin.

Noe av det som styrker utsagnet om at 1985 var et meget godt år for settefiskprodusentene er, at selv i alternativ 1 hvor beholdningene av levende fisk blir verdsatt til 0 viser lønnsomhetstallene seg å være til dels meget gode. Totalrentabilitet II på 25,2% og bruttofortjenestemargin II på 13,5% er bra, selv om spredningen er relativt sett større her en alternativ 2. Som tidligere nevnt må alternativ 1 betraktes som et minimumsalternativ med hensyn på verdsettelse av levende fisk. Dette betyr at selv om en skulle mene at verdsettingen i alternativ 2 er for høy, og at resultatene dermed ligger et sted mellom alternativ 1 og alternativ 2, så vil likevel resultatene ifølge denne undersøkelse måtte betraktes som gode for næringen i 1985.

I tabell 3 finner en de samme bedriftsøkonomiske resultatmål fordelt på anlegg med omsetning henholdsvis mindre og større enn 2 mill. kroner. En legger merke til at de forskjellige lønnsomhetsmål gir forskjellige konklusjoner med hensyn på spørsmålet om hvilken av disse gruppene som er mest lønnsom når en betrakter alternativ 2. På den annen side vil en i alternativ 1 få en entydig konklusjon om at anleggene med høyest omsetning er mest lønnsomme. Det får altså stor betydning for rangeringen av gruppene hvor høyt en

verdsetter beholdninger av levende fisk. For alternativ 2 kan en generelt si at begge grupper ifølge de forskjellige lønnsomhetsmål viser god lønnsomhet. Ved en sammenligning mellom gruppene viser det seg at gruppen med omsetning over 2 mill. kroner kommer relativt bedre ut jo flere kostnader som er med i det resultatbegrep det enkelte lønnsomhetsmål bygger på. Dette ser en ved å sammenligne resultatmål før og etter at kalkulatorisk eierlønn er fratrukket. En ser det også ved at brutto fortjenestemargin rangerer anleggene med høyest omsetning først, til tross for at de andre lønnsomhetsmål hvor nevneren er salgsinntekt eller driftsinntekt, rangerer anleggene med lavest omsetning først. Forklaringen på dette er at resultatbegrepet i bruttofortjenestemargin i motsetning til de andre resultatene også inkluderer rentekostnader.

Ettersom lønnsomhetsmålene i alternativ 2 gir forskjellig konklusjon med hensyn til rangeringen av de to anleggsgruppene, er det ikke mulig å entydig si at den ene gruppen er mer lønnsom enn den andre. Dersom en imidlertid mener at verdisetningen i alternativ 2 er satt for høyt, er det mye som taler for at anlegg med omsetning over 2 mill. kroner vil fremstå som de mest lønnsomme etter de lønnsomhetsmål som blir gjengitt i tabell 1 og 3. Forskjellen i lønnsomhet mellom alternativ 1 og 2 er relativt mye større for anlegg med omsetning under 2 mill. kroner. I alternativ 1 viser lønnsomhetsmål for anlegg med lavest omsetning til dels svake resultater. Totalrentabilitet II på 5% og ikke minst brutto fortjenestemargin II på -10% er ikke gode resultater. For anlegg med omsetning over 2 mill kroner viser på den annen side også alternativ 1 meget gode lønnsomhtstall. Dette skulle klart illustrere hvor sensitive enkelte resultatmål er med hensyn på hvilke forutsetninger som blir gjort angående verdsetting av levende fisk.

Dette kan også illustreres på en annen måte. En har tatt for seg fire sentrale lønnsomhetsmål fra tabell 1 og 3. Nedenfor viser en hvor mange anlegg som under de forskjellige alternativer kommer ut med negative tall på de valgte resultatmål. Det er 35 anlegg med i undersøkelsen totalt, og gruppen med omsetning over 2 mill. kroner

består av 22 anlegg, mens gruppen med omsetning under 2 mill kroner består av 13 anlegg.

Antall anlegg med negative resultatmål	Alternativ 1			Alternativ 2			Alternativ 3		
	Hele landet	Oms.< 2 mill	Oms> 2 mill	Hele landet	Oms.< 2 mill	Oms> 2 mill	Hele landet	Oms.< 2 mill	Oms> 2 mill
Driftsresultat II	7	6	1	2	1	1	2	1	1
Res.f. EOP II	9	7	2	5	4	1	3	2	1
Total rentabilitet II	7	6	1	2	1	1	2	1	1
Brutto fortj. marg. II	9	7	2	5	4	1	3	2	1

Som det fremgår av oppstillingen er det både i absolutte og relative tall flere anlegg i gruppen med omsetning under 2 mill. kroner som kommer ut med negative tall. Dette gjelder for alle tre alternativer. En legger videre merke til at økningen i antall anlegg med negative tall er størst for gruppen med lavest omsetning når en beveger seg fra alternativ 3 mot alternativ 1. Faktisk kommer om lag halvparten av anleggene i denne gruppen ut med negative tall i alternativ 1. Dette skulle illustrere godt forskjellen mellom de to gruppene når det gjelder sensitivitet med hensyn på forutsetningene bak verdifastsettelsen av levende fisk.

3.4. Driftsresultater. - Produksjons- og lønnsomhetsmål.

En skal nå kommentere de lønnsomhetsmål en finner i tabell 2 og 4. Lønnsevne og lønnsevne pr. årsverk er sentrale begreper ved forhandling om støtte i tradisjonelt fiske. Også i tidligere lønnsomhetsundersøkelser av matfiskanlegg som er gjennomført av Fiskeridirektoratet, har lønnsevne og lønnsevne pr. årsverk vært sentrale lønnsomhetsmål. På denne bakgrunn har en i denne undersøkelsen funnet det naturlig å beregne disse tallene for settefisknæringen.

På samme måte som for lønnsomhetsmålene i tabell 1 og 3 ser en at også lønnsevne blir sterkt påvirket av hvor høyt en verdsetter beholdningen av levende fisk. En legger særlig merke til at det fremdeles er anlegg med omsetning under 2 mill. kroner som har størst sprang i lønnsevne fra alternativ 3 til alternativ 1. Den

samme tendensen finner en for lønnsevne pr. årsverk.

Generelt kan en si at nivået på lønnsevne pr. årsverk er meget høyt. Selv om tallene ikke er helt sammenlignbare verken med tallene for tradisjonelt fiske eller tidligere lønnsomhetsundersøkelser av matfiskanlegg, er tallene i denne undersøkelsen så høye at en trygt kan si at de underbygger det som tidligere er sagt om at 1985 var et meget godt år for settefisknæringen. 481.167 kroner i alternativ 2 er for eksempel omlag dobbelt så høyt som tilsvarende tall i lønnsomhetsundersøkelse av matfiskanlegg 1984, og omlag det firedobbelte av tilsvarende tall for helårsdrevne fiskefartøyer på 13 m l.l. og over i 1985. (NB. Tallene er ikke helt ut identiske sammenlignbare). I alternativ 3 vil forskjellen være enda større. Selv om en skulle ta utgangspunkt i alternativ 1, vil fremdeles 336.223 kroner være om lag 100.000 kr høyere enn det nevnte tall fra 1984. Det er i denne sammenheng verd å merke seg at lønnsevne pr. årsverk for matfiskanlegg i 1984 ble regnet som meget god.

Lønnsevnen pr. årsverk for anlegg med omsetning over og under 2 mill. kr var henholdsvis kr 568.294 og kr 333.722 (alternativ 2).

Arsaken til at lønnsevne pr. årsverk for alle alternativer er til dels betydelig høyere for anlegg med omsetning større enn 2 mill. kroner, enn for anlegg med omsetning lavere enn 2 mill. kroner, er først og fremst at anleggene med lavest omsetning har nedlagt relativt mer arbeidsinnsats i anlegget i 1985. Dette fremgår blant annet av posten antall årsverk i tabell 4.

Når det gjelder nivået på lønnsevne pr. årsverk i de to omsetningsgruppene, kan en slå fast at for anlegg med omsetning over 2 mill. kroner er lønnsevne pr. årsverk meget høy i alle alternativer. For anlegg med den laveste omsetningen er imidlertid lønnsevne pr. årsverk i alternativ 1 lav. 141.638 kroner ligger for eksempel betydelig under lønnsevne pr. årsverk for matfiskanlegg i 1984.

Dette underbygger nok en gang det som tidligere er sagt om at anleggene med lavest omsetning er mest sensitive med hensyn på de forutsetninger som blir tatt om verdisettelse av levende fisk.

Til slutt skal en kommentere posten "rent overskudd". Denne posten er ment å vise hvor mye som er igjen etter at alle kostnader er fratrukket inntektene, og alle innsatsfaktorer har fått sin kompensasjon. Eksistensen av et slikt "rent overskudd" underbygger at lønnsomheten i næringen er god. For å tolke tallene på en korrekt måte må en imidlertid kjenne grunnlaget for de kalkulatoriske kostnadene, som i dette tilfelle er eierlønn, avskrivning og egenkapitalrente. Beregningsmetodene for disse finner en i kapittel 5, punkt 18, 44 og 45.

For landet totalt fremgår det av tabell 2 at det eksisterer et stort "rent overskudd", som fremkommer ved alle tre alternativer. Selv for alternativ 1 er denne så stor, at det er liten grunn til å tro at endring i forutsetninger bak de kalkulatoriske kostnader vil føre til at den blir 0 eller negativ. Av tabell 4 kan en se at denne konklusjonen i enda sterkere grad gjelder for anlegg med omsetning over 2 mill. kroner. Når det gjelder anlegg med omsetning mindre enn 2 mill. kroner har også disse betydelig "rent overskudd" i alternativ 2 og 3. Relativt til omsetningen er disse anleggene i alternativ 2 og 3 fullt på høyde med anleggene som har høyest omsetning. Imidlertid blir det "rene overskuddet" snudd til et "rent underskudd" for anleggene med lavest omsetning i alternativ 1.

3.5 Likviditet, soliditet og finansiering.

En har valgt å bruke likviditetsgrad 2 og likviditetsreserve i forhold til omsetning som mål på likviditeten i anleggene pr. 31.12.1985. Likviditetsgrad 2 uttrykker forholdet mellom mest likvide omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Tradisjonelt har kravet til denne vært 100%, men mange forhold som f.eks. omløpshastigheten på gjeld og fordringer har betydning. Gjennomsnittlig likviditetsgrad 2 lå på 92,7% for landet som helhet. Det fremgår av tabell 3, at likviditetsgrad 2 var betydelig høyere for anlegg med omsetning

over 2 mill. kroner enn for anlegg ved omsetning under 2 mill. kroner. Tallene var her henholdsvis 114,8% og 55,6%. Det er imidlertid store variasjoner innad i gruppene.

Når det gjelder likviditetsreserve i forhold til omsetning er det vanlig å sette et krav på denne til 5-10%. Dette er imidlertid under forutsetning av at kassekredittlimiten er normal på ca. 1 måneds omsetning. For de fleste settefiskanlegg i denne undersøkelsen er kassekredittlimiten på et mye høyere nivå. For landet totalt utgjør gjennomsnittlig kassekredittlimit om lag 39% av gjennomsnittlig omsetning. For anlegg med omsetning over 2 mill. kroner er det samme tallet ca. 20%, mens det for anlegg med omsetning mindre enn 2 mill. kroner er 71%. Disse tallene forklarer for en stor del hvorfor likviditetsreserve i forhold til omsetning er så høy som 41,4% for landet totalt. For anlegg med omsetning over 2 mill. kroner er forholdet 34,6% mens det for anlegg med omsetning under 2 mill. kroner er 53,1%. Dette understreker også at en kortsiktig finansieringsform som kassekreditt er mye brukt av anlegg i en oppbyggingsfase.

Som mål på soliditet er det vanlig å bruke egenkapitalandel eller også kalt egenkapitalprosent. En bør her være oppmerksom på at på balansens aktivaside har en vurdert varige driftsmidler til gjenanskaffelseskost, mens verdien på beholdninger av levende fisk som tidliger omtalt er vurdert etter tre alternative prinsipper. (Se for øvrig kapittel 5).

I alternativ 2 er egenkapitalandelen for landet totalt 40,1%, mens den for anlegg med omsetning over 2 mill. kroner er 52,9% og for anlegg med omsetning under 2 mill. kroner er 18,5%. Som en også var inne på under punkt 3.2. viser det seg at egenkapitalandelen er betydelig større i anleggene som har størst omsetning. Det kan være flere årsaker til dette. Alderen på anleggene er en faktor. Det viser seg at alderen på anlegg med høyest omsetning er gjennomsnittlig noe høyere enn anlegg med lavest omsetning. Produksjonsproblemene er en annen faktor. For 1985 er det relativt flere anlegg med lav omsetning som har oppgitt at de har hatt problemer med

sykdom og andre årsaker til stor dødelighet av fisk. Dersom dette har vært en tendens også tidligere år vil det kunne ha hatt betydning for generering av egenkapital. Særlig for anleggene med lavest omsetning har også vurdering av levende fisk stor betydning for egnekapitalandelen. Ved å flytte seg fra alternativ 2 til alternativ 1 blir egenkapitalandelen for disse anleggene redusert fra 18,5% til -30,4%. Sensitiviteten for forutsetningene bak beholdningsverdsetting av levende fisk, er med andre ord stor for anlegg med lav omsetning.

Også finansieringsstrukturen vil være forskjellig avhengig av hvilken av de tre alternative tallrekkene en tar utgangspunkt i. Som uttrykk for finansieringstuktur har en her valgt å se på forholdet mellom egenkapital, langsiktig og kortsiktig gjeld.

For landet totalt utgjør i alternativ 2 fremmedkapital omlag 60% av anleggenes eiendeler. Fordelingen mellom langsiktig og kortsiktig gjeld er noenlunde jevn, med noe overvekt på langsiktig gjeld. Når en beveger seg mot alternativ 1 vil egenkapitalens andel av eiendelene synke mot 10,3%, mens den langsiktige og kortsiktige gjeldens andeler til øke tilsvarende. Det motsatte skjer når en beveger seg fra alternativ 2 mot alternativ 3.

Når det gjelder finansieringstrukturen i anlegg med omsetning over 2 mill. kroner og anlegg med omsetning under 2 mill kroner, har en allerede nevnt at egenkapitalandelen i anleggene med høyest omsetning i alternativ 2 er betydelig høyere enn anlegg med lavest omsetning. En får dermed et motsatt forhold når det gjelder fremmedkapital. Fordelingen av fremmedkapital på langsiktig og kortsiktig gjeld viser for begge gruppene at langsiktig gjeld er størst, men dette er mest markert for anlegg med den laveste omsetningen. I alternativ 1 er hovedinntrykket det samme, men en legger særskilt merke til at for anlegg med omsetning under 2 mill. kroner utgjør fremmedkapitalen mer enn 100% av eiendelsiden på grunn av negativ egenkapitalandel.

3.6 Salg, produksjon, utnyttelse av konsesjon etc.

Ifølge fiskeoppdrettsstatistikken for 1985 var det i alt 152 anlegg som dette året hadde uttak av smolt og settefisk. Til sammen ble det tatt ut 23.545.000 smolt og settefisk. Dette skulle tilsi et gjennomsnitt på 154.901 stk. pr. anlegg. I tillegg ble det også solgt yngel som ennå ikke var klar for utsetting.

Gjennomsnittlig uttak av smolt og settefisk for de anlegg som er med i denne undersøkelsen er 214.314 stk. Gruppen av anlegg med omsetning under 2 mill. kroner hadde et gjennomsnittlig uttak på 87.461 stk., mens gruppen av anlegg med omsetning over 2 mill. kroner hadde et uttak på 289.272 stk. Selv om det er store variasjoner fra anlegg til anlegg viser utnyttelsesgraden at for landet totalt var 87,3% av konsesjonene utnyttet. Deles dette tallet opp, finner en at anlegg med omsetning over 2 mill. kroner faktisk har en utnyttelsesgrad på over 100%, mens anlegg med omsetning under 2 mill. kroner ligger på 64,8%. En skal imidlertid være klar over at et anlegg kan selge yngel som ennå ikke er klar for utsetting uten at dette blir regnet som uttak av settefisk. Det viser seg at en rekke anlegg i stedet for eller i tillegg til settefisk og smolt også selger yngel. Dermed gir verken uttak settefisk eller utnyttelsesgrad et helt korrekt bilde på omfanget av aktiviteten på et settefiskanlegg.

En har tidligere nevnt at den relative arbeidsinnsats er størst i anleggene med lavest omsetning. Dette underbygges også når en ser på uttak settefisk i forhold til antall årsverk. Dette tallet er nærmere dobbelt så stort for anleggene med høyest omsetning.

En har tidligere omtalt posten verdi av produksjon under punkt 3.1. Når en setter denne posten i forhold til antall årsverk finner en at produksjonsverdien pr. årsverk er betydelig høyere for anleggene med den høyeste omsetningen, enn for anlegg med lavere omsetning.

TABELL 1 DRIFTSRESULTATER (REGNSKAPSANALYSE) FOR SETTEFISKANLEGG 1985. LANDET TOTALT.

TEKST	Alternativ 1: Beholdninger verdsatt til 0		Alternativ 2: Beholdninger verdsatt til 70% av veiledende pris x kvantum		Alternativ 3: Beholdninger verdsatt til veil. pris x kvantum	
	Gj.snitt pr. anlegg	Std. avvik	Gj.snitt pr. anlegg	Std. avvik	Gj.snitt pr. anlegg	Std. avvik
1. Salgsinntekt	3.269.789	2.902.662	3.269.789	2.902.662	3.269.789	2.902.662
2. Andre ord. inntekter	40.479	135.509	40.479	135.509	40.479	135.509
3. Erstatninger	29.185	93.874	29.185	93.874	29.185	93.874
4. DRIFTSINTEKTER	3.339.453	2.936.807	3.339.453	2.936.807	3.339.453	2.936.807
5. Rogn/yngeI kostnader	458.726	710.526	458.726	710.526	458.726	710.526
6. Førkostnader	229.233	203.463	229.233	203.463	229.233	203.463
7. Forskringskostnader	101.214	70.974	101.214	70.974	101.214	70.974
8. Elektrisitetskostnad	76.457	86.999	76.457	86.999	76.457	86.999
9. Lønnskostnader	567.819	448.569	567.819	448.569	567.819	448.659
10. Andre driftskostn.	560.274	698.525	560.274	698.525	560.274	698.525
11. Kalk.avskrivninger	174.814	136.687	174.814	136.687	174.814	136.687
12. Beh. endring (+/-)	0	0	656.121	653.478	937.316	933.539
13. DRIFTSKOSTNADER	2.168.537	1.918.722	1.512.416	1.608.603	1.231.221	1.542.803
14. DRIFTSRESULTAT	1.170.916	1.523.567	1.827.037	1.909.719	2.108.232	2.115.813
15. Renteinntekter	99.165	189.633	99.165	189.633	99.165	189.633
16. Rentekostnader	274.310	183.588	274.310	183.588	274.310	183.588
17. RESULTAT FØR EOP	995.771	1.616.563	1.651.892	2.017.118	1.933.087	2.225.758
18. Kalk.eierlønn	50.440	100.698	50.440	100.698	50.440	100.698
19. DRIFTSKOSTNADER II	2.218.977	1.909.548	1.562.856	1.599.452	1.281.661	1.534.066
20. DRIFTSRESULTAT II	1.120.476	1.514.013	1.776.597	1.903.621	2.057.792	2.110.896
21. RESULTAT FØR EOP II	945.331	1.607.147	1.601.452	2.011.015	1.882.647	2.220.785
22. Resultatgrad I	29.3	34.5	56.2	39.4	67.7	47.9
23. Resultatgrad II	26.7	34.0	53.7	38.8	65.2	47.5
24. Totalrentab. I	27.4	32.7	31.5	20.6	32.4	18.6
25. Totalrentab. II	25.2	32.5	30.0	20.5	31.1	18.6
26. Rentedekningsgrad I	3.878.7	18.630.8	5.239.0	24.889.3	5.822.0	27.572.7
27. Rentedekningsgrad II	3.806.9	18.632.2	5.167.2	24.892.4	5.750.2	27.576.3
28. Bto. driftsmargin I	32.5	31.1	59.0	38.6	70.4	48.0
29. Bto. driftsmargin II	30.0	30.6	56.6	38.2	68.0	47.7
30. Bto. fortj. marg. I	15.9	38.4	42.5	36.0	53.9	42.6
31. Bto. fortj. marg. II	13.5	38.1	40.1	35.6	51.4	42.3
32. Likviditetsgrad 2	92.7	83.3	92.7	83.3	92.7	83.3
33. Likv. reserve/oms.	41.4	33.4	41.4	33.4	41.4	33.4
34. Egenkapitalandel	10.3	57.5	40.1	32.9	47.1	28.4
35. Korts. gjeld/aktiva	40.8	43.2	27.0	25.6	23.8	21.9
36. Langs. gjeld/aktiva	48.7	33.7	32.6	20.5	28.7	18.0

TABELL 2

DRIFTSRESULTATER (ANDRE PRODUKSJONS- OG LØNNSOMHETSMÅL) FOR SETTEFISKANLEGG 1985. LANDET TOTALT.

TEKST	Alternativ 1: Beholdninger verdsatt til 0.		Alternativ 2: Beholdninger verdsatt til 70% av veiledende pris x kvantum		Alternativ 3: Beholdninger verdsatt til veil. pris x kvantum	
	Gj.snitt pr. anlegg	Std. avvik	Gj.snitt pr. anlegg	Std. avvik	Gj.snitt pr. anlegg	Std. avvik
37. Uttak settefisk stk.	214.314	241.703	214.314	241.703	214.314	241.703
38. Antall årsverk	3.6	2.1	3.6	2.1	3.6	2.1
39. Konesjonsstørrelse stk.	269.857	324.168	269.857	324.168	269.857	324.168
40. Utnyttelsesgrad %	87.3	43.5	87.3	43.5	87.3	43.5
41. Uttak ant. årsverk stk.	55.380	35.919	55.380	35.919	55.380	35.919
42. Verdi av produksjon kr	3.269.789	2.902.662	3.925.910	3.351.616	4.207.105	3.563.447
43. V. av prod. pr. årsv. "	881.118	433.317	1.069.367	482.125	1.150.045	514.645
44. Kalk. rente på EK "	153.965	263.841	307.098	410.143	382.020	473.298
45. Kalk. avskr. (BL) "	185.544	149.200	189.595	151.993	190.771	152.825
46. Totale kostnader "	2.657.982	2.187.295	2.815.166	2.315.128	2.891.264	2.370.123
47. Totale inntekter "	3.438.618	3.097.570	4.094.739	3.550.321	4.375.934	3.762.468
48. Lønnsevne "	1.398.895	1.725.056	1.897.832	1.998.928	2.102.929	2.147.588
49. L. evne pr. årsverk "	336.223	379.642	481.167	381.101	540.520	394.850
50. Rent overskudd "	780.636	1.398.029	1.279.573	1.646.442	1.484.670	1.792.782
51. Antall anlegg i utvalg	35	-	35	-	35	-

TABELL 3

DRIFTSRESULTATER (REGSKAPSANALYSE) FOR SETTEFISKANLEGG 1985. OPPDELT ETTER OMSETNINGENS STØRRELSE.

TEKST	Alternativ 1: Beholdninger verdsatt til 0		Alternativ 2: Beholdninger verdsatt til 70% av veiledende pris x kvantum		Alternativ 3: Beholdninger verdsatt til veil. pris x kvantum	
	OMS.U. 2 MILL Gj.snitt pr. anlegg	OMS. OVER 2 MILL Gj.snitt pr. anlegg	OMS.U. 2 MILL Gj.snitt pr. anlegg	OMS. OVER 2 MILL Gj.snitt pr. anlegg	OMS. U. 2 MILL Gj.snitt pr. anlegg	OMS.OVER 2 MILL Gj.snitt pr. anlegg
1. Salgsinntekt kr	1.321.511	4.421.045	1.321.511	4.421.045	1.321.511	4.421.045
2. Andre ord. inntekter "	1.781	63.346	1.781	63.346	1.781	63.346
3. Erstatninger "	36.923	24.613	36.923	24.613	36.923	24.613
4. DRIFTSINNTEKTER "	1.360.215	4.509.004	1.360.215	4.509.004	1.360.215	4.509.004
5. Rogn/ungel kostnader "	191.900	616.397	191.900	616.397	191.900	616.397
6. Førkostnader "	97.267	307.214	97.267	307.214	97.267	307.214
7. Forsikringskostnader "	66.771	121.568	66.771	121.568	66.771	121.568
8. Elektrisitetskostnad "	62.424	84.750	62.424	84.750	62.424	84.750
9. Lønnskostnader "	319.356	714.638	319.356	714.638	319.356	714.638
10. Andre driftskostn. "	214.329	764.695	214.329	764.695	214.329	764.695
11. Kalk.avskrivninger "	113.553	211.013	113.553	211.013	113.553	211.013
12. Beh. endring (+/-) "	0	0	574.482	704.362	820.689	1.006.232
13. DRIFTSKOSTNADER "	1.065.600	2.820.275	491.118	2.115.913	244.911	1.814.043
14. DRIFTSRESULTAT "	294.615	1.688.729	869.097	2.393.091	1.115.304	2.694.961
15. Renteinntekter "	32.279	138.689	32.279	138.689	32.279	138.689
16. Rentekostnader "	258.415	283.703	258.415	283.703	258.415	283.703
17. RESULTAT FØR EOP "	68.479	1.543.715	642.961	2.248.077	889.168	2.549.947
18. Kalk.eierlønn "	68.987	39.480	68.987	39.480	68.987	39.480
19. DRIFTSKOSTNADER II "	1.134.587	2.859.755	560.105	2.155.393	313.898	1.853.523
20. DRIFTSRESULTAT II "	225.628	1.649.249	800.110	2.353.611	1.046.317	2.655.481
21. RESULTAT FØR EOP II "	-508	1.504.235	573.974	2.208.597	820.181	2.510.467
22. Resultatgrad I %	17.5	36.3	63.8	51.8	83.6	58.4
23. Resultatgrad II %	12.3	35.4	58.6	50.9	78.5	57.5
24. Totalrentab. I %	9.4	38.0	24.1	35.9	27.4	35.5
25. Totalrentab. II %	5.0	37.1	21.2	35.3	24.7	35.0
26. Rentedekningsgrad I %	293.8	5.997.1	537.9	8.016.9	642.5	8.882.6
27. Rentedekningsgrad II %	186.0	5.946.7	430.1	7.966.5	534.7	8.832.2
28. Bto. driftsmargin I %	22.8	38.2	68.8	53.4	88.5	59.8
29. Bto. driftsmargin II %	17.8	37.3	63.8	52.5	83.4	59.0
30. Bto. fortj. marg. I %	-5.0	28.3	40.9	43.5	60.6	50.0
31. Bto. fortj. marg. II %	-10.0	27.5	35.9	42.6	55.6	49.1
32. Likviditetsgrad 2 %	55.6	114.8	55.6	114.8	55.6	114.8
33. Likv. reserve/oms. %	53.1	34.6	53.1	34.6	53.1	34.6
34. Egenkapitalandel %	-30.4	34.3	18.5	52.9	29.3	57.7

TABELL 4 DRIFTSRESULTATER (ANDRE PRODUKSJONS- OG LØNNSOMHETSMÅL) FOR SETTEFISKANLEGG 1985. OPPDELT ETTER OMSETNINGENS STØRRELSE.

TEKST	Alternativ 1: Beholdninger verdsatt til 0		Alternativ 2: Beholdninger verdsatt til 70% av veiledende pris x kvantum		Alternativ 3: Beholdninger verdsatt til veil. pris x kvantum	
	OMS.U. 2 MILL Gj.snitt pr. anlegg	OMS. OVER 2 MILL Gj.snitt pr. anlegg	OMS.U. 2 MILL Gj.snitt pr. anlegg	OMS. OVER 2 MILL Gj.snitt pr. anlegg	OMS. U. 2 MILL Gj.snitt pr. anlegg	OMS.OVER 2 MILL Gj.snitt pr. anlegg
35. Korts. gjeld/aktiva %	59.1	30.0	36.5	21.5	31.6	19.4
36. Langs. gjeld/aktiva %	71.2	35.5	44.8	25.4	39.0	22.8
37. Uttak settefisk stk.	87.461	289.272	87.461	289.272	87.461	289.272
38. Antall årsverk	2,5	4,2	2,5	4,2	2,5	4,2
39. Konesjonsstørrelse stk.	162.692	333.181	162.692	333.181	162.692	333.181
40. Utnyttelsesgrad %	64,8	100,5	64,8	100,5	64,8	100,5
41. Uttak ant. årsverk stk.	37.494	65.949	37.494	65.949	37.494	65.949
42. Verdi av produksjon kr	1.321.511	4.421.045	1.895.993	5.125.407	2.142.200	5.427.277
43. V. av prod. pr. årsv. "	547.264	1.078.395	768.859	1.246.940	863.828	1.319.174
44. Kalk. rente på EK "	33.400	225.208	102.018	428.281	145.321	521.888
45. Kalk. avskr. (BL) "	115.954	226.666	117.508	232.192	118.117	233.703
46. Totale kostnader "	1.428.803	3.384.319	1.498.975	3.592.918	1.542.887	3.688.036
47. Totale inntekter "	1.392.494	4.647.693	1.966.976	5.352.055	2.213.183	5.653.925
48. Lønnsevne "	352.034	2.017.492	856.344	2.513.255	1.058.639	2.720.007
49. L. evne pr. årsverk "	141.638	451.206	333.722	568.294	411.115	616.986
50. Rent overskudd "	-36.309	1.263.374	468.001	1.759.137	670.296	1.965.889
51. Antall anlegg i utvalg	13	22	13	22	13	22

5. DEFINISJONER OG BEREGNINGSPRINSIPPER.

En skal her redegjøre for de beregningsprinsipper og definisjoner som er benyttet for de enkelte poster i lønnsomhetsundersøkelsen av settefiskanlegg 1985. Nummeret på de forskjellige postene henviser til det samme nummer i henholdsvis tabell 1, 2, 3 og 4.

Alle størrelser som inngår i tabellene er regnet ut for det enkelte anlegg. Gjennomsnittstallet i tabellene er beregnet som et aritmetisk gjennomsnitt. En kan derfor ikke i tabellene dividere en oppgitt totalstørrelse som f.eks. lønnsevne med antall årsverk, og få lønnsevne pr. årsverk.

I tabell 1 og 2 er det ved siden av gjennomsnittsberegningen også vist standardavvik, som viser spredningen i resultat for de enkelte poster. Følgende formel er benyttet:

$$S = \sqrt{\frac{1}{n} \sum (x_j - \bar{x})^2}$$

der

S = empirisk standardavvik

n = antall anlegg i utvalg

X_j = observert størrelse for anlegg j

X = gjennomsnittlig størrelse for utvalget.

For alle postene i tabellene er det beregnet 3 alternative verdier. Forskjellen mellom de forskjellige alternative verdier skriver seg fra de forutsetninger som er gjort med hensyn til verdsettelse av beholdninger og beholdningsendring av levende fisk. Alternativene er nærmere beskrevet i post 12.

1. Salgsinntekt

Den inntekten anlegget har fått ved salg av settefisk og yngel.

2. Andre ordinære inntekter

Ordinære inntekter som ikke inngår i hovedvirksomheten, men som likevel har en naturlig tilknytning til hovedvirksomheten. Dette kan f.eks. være salg av fôr, videreformidling av rogn, leieinntekter etc. En bør imidlertid være oppmerksom på at dersom andre ordinære inntekter utgjør mer enn 20% av totalomsetningen, er inntekten og aktiviteter og kostnader forbundet med denne forsøkt skilt ut fra settefiskvirksomheten. Hvis dette ikke har vært mulig, er hele anlegget holdt utenfor undersøkelsen.

3. Erstatninger

For det første er det tatt med erstatninger som gjelder tap av fisk i 1985, og som også er inntektsført i 1985. I tillegg er det også tatt med erstatninger som gjelder tap av fisk i 1985, men som er inntektsført i 1986. I slike tilfeller er balansen blitt korrigert tilsvarende. Erstatninger som gjelder tap av fisk før 1985, men som er inntektsført i 1985 er holdt utenfor. Erstatninger som gjelder andre ting enn tap av fisk er regnet som ekstraordinære, og dermed holdt utenfor.

4. Driftsinntekter

Summen av salgsinntekt, andre ordinære inntekter og erstatninger.

5. Rogn-/yngelkostnader

Innkjøpt rogn og yngel, inklusive eventuelle transportkostnader.

6. Fôrkostnader

Forbruk av fôr.

7. Forsikringskostnader

Betalt forsikringspremie for fisk og utstyr.

8. Elektrisitetskostnader

Omfatter alle kostnader i forbindelse med forbruk av elektrisk kraft i 1985.

9. Lønnskostnader

Omfatter all godtgjørelse for arbeidsinnsats som er ført som lønn i regnskapet, inklusive arbeidsgiveravgift og andre sosiale utgifter.

10. Andre driftskostnader

Omfatter vedlikehold, leiekostnader, kontorutgifter, reparasjoner etc.

11. Kalkulatoriske avskrivninger

Lineære avskrivninger basert på historisk kostpris. Alle varige driftsmidler uavhengig av om de er aktivert eller direkte utgiftsført er med i avskrivingsgrunnlaget.

En har antatt følgende levetider og avskrivingssetser:

	Levetid	Avskrivingssetser
Tomter	Ubegrenset	0 %
Grunnlagsinvesteringer	Ubegrenset	0 %
Fast utstyr på land inklusive bygninger	20,5 år	4,878%
Maskiner, utstyr og kar	10,5 år	9,524%
Anlegg i vann	8,5 år	11,764%
Transportmidler	8,5 år	11,764%
Nøter	6,5 år	15,385%

I anskaffelsesåret blir driftsmiddelet avskrevet med halv sats. En har i tabell 1 altså valgt å bruke lineære avskrivninger basert på historisk kostpris. Dette for å lette sammenligningen med tilsvarende beregninger for andre næringer. Se for øvrig definisjonen på avskrivninger i tabell 2 og 4 (punkt 45).

12. Beholdningsendringer

I tabell 1 er beholdningsendringer betraktet som en kostnads- eller kostnadsreducerende post. Beholdningsendringer er definert som differansen mellom verdien av levende fisk pr. 31.12.1985 og verdien av levende fisk pr. 1.1.1985.

På grunn av at de offisielle regnskapstallene på dette punkt ikke er brukbare for vårt formål, har en vært nødt til å anslå verdien på beholdningen av levende fisk ved årets begynnelse og slutt. Ettersom lønnsomhetstallene er meget sensitive med hensyn til hvilke forutsetninger en tar på dette punkt, har en valgt å vise tre alternative tallrekker, hvor bare forutsetningen med hensyn til verdsetting av levende fisk er forskjellig.

I alternativ 1 har en verdsatt alle beholdninger av levende fisk

til 0. Dermed blir naturligvis også beholdningsendringene 0.

I alternativ 2 har en verdsatt alle beholdninger av levende fisk til 70% av veiledende pris multiplisert med antall yngel.

En har benyttet seg av følgende priser:

	Pris pr. stk/liter <u>1984 (31/12)</u>	Pris pr. stk/liter <u>1985 (31/12)</u>
Rogn av laks	kr 929,00	kr 1.267,00
Yngel av laks under 11 cm	kr 3,30	kr 3,59
Yngel av laks over 11 cm	kr 6,00	kr 9,32
Yngel av regnbueørret	kr 2,13	kr 2,58

Prisene bygger på veiledende priser fra Settefiskproduzentenes Landsforening/Norske Fiskeoppdretteres Forening.

I alternativ 3 har en verdsatt alle beholdninger av levende fisk til veiledende pris multiplisert med antall yngel.

Det kan diskuteres hvilke av prinsippene som best ivaretar ønsket om et bedriftsøkonomisk riktig resultat. Selv alternativ 3 verdsetter nok fisken lavere enn det mange oppdrettere mener fisken er verd i forsikringsmessig forstand. Likevel kan nok mye tale for at en i beregningene i tabell 1 og 3 legger mest vekt på den mer forsiktige vurderingen i alternativ 2 (og eventuelt alternativ 1), mens en i beregningene i tabell 2 og 4 nok også bør vurdere alternativ 3.

13. Driftskostnader

Summen av rogn-/yngelkostnader, fôrkostnader, forsikringskostnader, elektrisitetskostnader, lønnskostnader, andre driftskostnader, kalkulatoriske avskrivninger og

beholdningsendringer.

14. Driftsresultat

Differansen mellom driftsinntekter og driftskostnader.

15. Renteinntekter

Renter av bankinnskudd og andre finansinntekter.

16. Rentekostnader

Omfatter renter på lån og andre finanskostnader.

17. Resultat før ekstraordinære poster

Driftsresultat pluss renteinntekter minus rentekostnader.

18. Kalkulatorisk eierlønn

Antall timer ubetalt arbeidsinnsats av eier og eventuelt familie i 1985, multiplisert med en sats på kr 70,- pr. time. Satsen bygger på en gjennomsnittlig timesats for betalt arbeid på oppdrettsanlegg i 1983, indeksregulert frem til 1985.

19. Driftskostnader II

Summen av driftskostnader og kalkulatorisk eierlønn.

20. Driftsresultat II

Driftresultat minus kalkulatorisk eierlønn.

21. Resultat før ekstraordinære poster II

Resultat før ekstraordinære poster minus kalkulatorisk eierlønn.

22. Resultatgrad I

Viser resultat før finanskostnader i prosent av salgsinntekt.

Definisjon:

$$\frac{(\text{Resultat før ekstraordinære poster} + \text{rentekostnader}) \times 100}{\text{Salgsinntekt}}$$

Ekstraordinære poster er inntekter og kostnader som ikke har direkte tilknytning til produksjon ved matfiskanlegget, og som ikke er normale av natur. Eksempel på slike poster kan være vinning eller tap ved salg av driftsmidler, gaver etc.

23. Resultatgrad II

Definisjon:

$$\frac{(\text{Resultat før ekstraordinære poster II} + \text{rentekostnader}) \times 100}{\text{Salgsinntekt}}$$

24. Totalrentabilitet I

Gir uttrykk for avkastningen på totalkapitalen i virksomheten.

Definisjon:

$$\frac{(\text{Resultat før ekstraordinære poster} + \text{rentekostnader}) \times 100}{\text{Totalkapital (31.12.)}}$$

Ved en sammenligning med andre næringer bør en være oppmerksom på at en av praktiske grunner har måttet bruke totalkapital ved utgangen av året i stedet for gjennomsnittlig totalkapital. Dessuten må en også være oppmerksom på at driftsmidlene er verdsatt til summen av beregnet gjenanskaffelseskost for hvert enkelt driftsmiddel (se for øvrig punkt 45). En må også være oppmerksom på de forutsetninger som er tatt med hensyn til verdsetting av levende fisk (se punkt 12).

25. Totalrentabilitet II

Definisjon:

$$\frac{(\text{Resultat før ekstraordinære poster II} + \text{rentekostnader}) \times 100}{\text{Totalkapital (31.12.)}}$$

26. Rentedekningsgrad I

Gir uttrykk for hvor mange ganger resultat før rentekostnader dekker inn rentekostnadene.

Definisjon:

$$\frac{(\text{Resultat før ekstraordinære poster} + \text{rentekostnader}) \times 100}{\text{Rentekostnader}}$$

27. Rentedekningsgrad II

Definisjon:

$$\frac{(\text{Resultat før ekstraordinære poster II} + \text{rentekostnader}) \times 100}{\text{Rentekostnader}}$$

28. Brutto driftsmargin I

Viser hvor stor del av omsetningen selskapet har igjen til avskrivninger og til forrentning av fremmed- og egenkapital, etter at løpende driftskostnader er dekket.

Definisjon:

$$\frac{(\text{Driftsresultat} + \text{kalkulatorisk avskrivning}) \times 100}{\text{Driftsinntekter}}$$

29. Brutto driftsmargin II

Definisjon:

$$\frac{(\text{Driftsresultat II} + \text{kalkulatorisk avskrivning}) \times 100}{\text{Driftsinntekter}}$$

30. Brutto fortjenestemargin I

Gir uttrykk for hvor stor den reelle bruttofortjeneste har vært i prosent av salget.

Definisjon:

$$\frac{\text{Resultat før ekstraordinære poster} \times 100}{\text{Driftsinntekter}}$$

31. Brutto fortjenestemargin II

Definisjon:

$$\frac{\text{Resultat før ekstraordinære poster II} \times 100}{\text{Driftsinntekter}}$$

32. Likviditetsgrad 2

Gir uttrykk for hvor mye likvide midler et selskap har i forhold til den kortsiktige gjelden pr. 31.12.1985. En har sett bort fra beholdning av levende fisk i vurderingen av likviditeten.

Definisjon:

$$\frac{(\text{Likvider} + \text{finansinvesteringer} + \text{debitorer}) \times 100}{\text{Kortsiktig gjeld}}$$

Som finansinvesteringer regnes kortsiktige investeringer i aksjer, obligasjoner o.l. Som likvider regnes beholdning i kasse og bank/postgiro.

33. Likviditetsreserve/omsetning

Et annet mål på likviditet, som sier noe om bedriftenes evne til å betale sin gjeld ved forfall.

Definisjon:

$$\frac{(\text{Likvider} + \text{ubenyttet andel av kassekreditt}) \times 100}{\text{Salgsinntekt}}$$

34. Egenkapitalandel

Viser hvor stor egenkapitalen er i prosent av sum aktiva ved årets slutt.

Definisjon:

$$\frac{(\text{Egenkapital} + 60\% \text{ av bundne skattefrie fondsavsetninger}) \times 100}{\text{Totalkapital}(31.12.)}$$

Egenkapital er beregnet som sum aktiva fratrukket gjeld og bundne skattefrie fondsavsetninger.

Ved sammenligning med andre næringer bør en være oppmerksom på at driftsmidlene er verdsatt til summen av beregnet gjenanskaffelseskost for hvert enkelt driftsmiddel (se for øvrig punkt 45). En må også være oppmerksom på de forutsetninger som er tatt med hensyn til verdsetting av levende fisk (se punkt 12). Det er ikke gjort fradrag for latent skatt på merverdi.

35. Kortsiktig gjeld/aktiva

Uttrykket viser hvor mye av de totale aktiva som er finansiert med kortsiktige midler.

Definisjon:

$$\frac{\text{Kortsiktig gjeld} \times 100}{\text{Sum aktiva} (31.12.)}$$

Når det gjelder sum aktiva må en også her være klar over at driftsmidlene er verdsatt til summen av beregnet gjenanskaffelseskost for hvert enkelt driftsmiddel (se for øvrig punkt 45). En må også være oppmerksom på de forutsetninger som er tatt med hensyn til verdsetting av levende fisk (se punkt 12).

36. Langsiktig gjeld/aktiva

Uttrykket viser hvor mye av totale aktiva som er langsiktig finansiert.

Definisjon:

$$\frac{(\text{Langsiktig gjeld} + 40\% \text{ av bundne skattefrie fondsavsetninger}) \times 100}{\text{Sum aktiva (31.12.)}}$$

En har altså betraktet 40% av bundne skattefrie fondsavsetninger som langsiktig gjeld. Når det gjelder sum aktiva må en også her være klar over at driftsmidlene er verdsatt til summen av beregnet gjenanskaffelseskost for hvert enkelt driftsmiddel (se for øvrig punkt 45). En må også være oppmerksom på de forutsetninger som er tatt med hensyn til verdsetting av levende fisk (se punkt 12).

37. Uttak settefisk

Antall (stk) ferdig utsetningsklar settefisk og smolt som er uttatt fra anlegget for levering til matfiskanlegg.

38. Antall årsverk

Summen av totalt antall årsverk som er utført i anlegget i 1985. En bruker det samme tallet som Budsjettneemnda for jordbruket, der et årsverk er satt til 1975 timer. Både lønnet og ulønnet arbeidsinnsats er tatt med.

39. Konsesjonsstørrelse

Gjennomsnittlig konsesjonsstørrelse for de anlegg som er med i utvalget. Konsesjonen i settefiskanlegg blir målt i antall (stk) utsetningsklar settefisk, som er tillatt uttatt fra anlegget i løpet av ett år.

40. Utnyttelsesgrad

Faktisk utnyttet konsesjon (antall uttatte settefisk/smolt fra anlegget i 1985) i prosent av det antall det er gitt konsesjon for. Bare utsettingsklare settefisk og smolt blir regnet med i uttaket. En bør være oppmerksom på at mange anlegg også selger yngel som ennå ikke er utsettingsklare.

Størrelsene konsesjonsstørrelse, uttak settefisk og utnyttelsesgrad er beregnet uavhengig av hverandre som et aritmetisk gjennomsnitt av tallene for de enkelte anlegg. Derfor kan en ikke med utgangspunkt i tallene for konsesjonsstørrelse og uttak settefisk i tabellen, regne seg fram til tallet for utnyttelsesgrad i tabellen.

41. Uttak settefisk/antall årsverk

Uttak av utsettingsklar settefisk og smolt dividert på antall utførte årsverk. Av samme årsak som beskrevet i post 40 kan en ikke direkte ut fra tabellene dividere gjennomsnittlig produksjon med antall årsverk og få produksjon pr. årsverk.

42. Verdi av produksjon

Produksjon er definert som salg +/- beholdningsendring. Verdi av produksjon blir da summen av salgsinntekt og beholdningsendringer (punkt 1 +/- punkt 12).

43. Verdi av produksjon pr. årsverk

Verdi av produksjon dividert med antall utførte årsverk. Størrelsen er beregnet for det enkelte anlegg.

44. Kalkulatorisk rente på egenkapitalen

Kalkulatorisk rente på egenkapitalen er beregnet på bakgrunn av egenkapitalen pr. 31.12.85.

Definisjon:

Hvis egenkapital + 60% av bundne skattefrie fondsavsetninger er mindre eller lik 0, er kalkulatorisk rente på egenkapitalen lik 0.

Hvis egenkapital + 60% av bundne skattefrie fondsavsetninger er større enn 0, blir kalkulatorisk rente på egenkapitalen beregnet etter følgende formel:

$$KR=r(EK+0,6SF) \times (DM/SA) +p(EK+0,6SF) \times ((SA-DM)/SA)$$

Der KR = kalkulatorisk rente på egenkapitalen

r = realrente før skatt

p = nominell rente før skatt

EK = beregnet egenkapital

SF = bundne skattefrie fondsavsetninger

DM = driftsmidler

SA = sum aktiva

Egenkapital (EK) er beregnet som sum aktiva fratrukket gjeld og bundne skattefrie fondsavsetninger. Årsaken til at en benytter seg av realrente ved renteberegning av de varige driftsmidlenes andel av egenkapitalen, er at en benytter seg av gjenanskaffelsesprinsippet ved avskrivninger (se punkt 45), og at det dermed ville bli dobbeltregning dersom en samtidig benyttet seg av en nominell rentesats ved renteberegningen. For resten av egenkapitalen benytter en seg imidlertid av en nominell rentesats. En forutsetter her at finansieringen av de forskjellige aktivapostene har lik egenkapitalandel. Vi har følgende sammenheng mellom realrente og nominell rente:

Nominell rente - inflasjonsrate

$$\text{Realrente} = \frac{\text{Nominell rente}}{1 + \text{inflasjonsrate}}$$

Ved renteberegningen har en tatt utgangspunkt i nominell rente i 1985 for 5% statsobligasjonslån 1961 serie II som var 12,6%.

Inflasjonsraten for 1985 er beregnet til 5,7%. Dermed blir realrenten 6,5%. Ettersom statsobligasjoner er å betrakte som nærmest risikofri plassering, er en nominell rente på 12,6% og en realrente på 6,5% et minimumskrav ved forrentning av egenkapitalen i denne sammenheng.

En har sett bort fra latent skatt på merverdi ved beregning av egenkapital.

45. Kalkulatorisk avskrivning (Blandet prinsipp).

Utgangspunktet er lineære avskrivninger basert på gjenanskaffelseskost, men det må korrigeres for finansieringsvirkningen av gjeldsandelen. En har forutsatt at gjeldsandelen av de varige driftsmidlene er den samme som for selskapet som helhet. Formålet med avskrivningene er å holde en konstant egenkapitalandel på driftsmidlene under forutsetning av at driftsmidlene skal gjenanskaffes. Vi har valgt følgende prinsipp: Egenkapitalandelen av de varige driftsmidlene blir avskrevet lineært basert på gjenanskaffelseskost. Gjeldsandelen blir avskrevet lineært basert på historisk kostpris (byggesum/kjøpesum justert med senere påkostninger). Dersom egenkapitalen i anlegget er 0 eller mindre blir driftsmidlene avskrevet lineært basert på historisk kostpris (dvs. som punkt 11). Det er egenkapitalandelen pr. 31.12.1985 som er grunnlag for beregningen. Alle varige driftsmidler uavhengig om de er aktivert eller direkte utgiftsført er med i avskrivingsgrunnlaget. For å beregne gjenanskaffelsesverdi på driftsmidlene har en tatt utgangspunkt i den historiske kostpris for hvert enkelt driftsmiddel, og ved hjelp av engrosprisindeksens delindekser kommet frem til et uttrykk for driftsmiddelets gjenanskaffelsesverdi.

For øvrig vises til punkt 11 når det gjelder levetid og avskrivningssatser på de enkelte driftsmidler. På samme måte som under punkt 44 er det ikke tatt hensyn til latent skatt på merverdi ved beregning av egenkapital.

46. Totale kostnader

Summen av settefiskkostnader (5), fôrkostnader (6), forsikringskostnader (7), elektrisitetskostnader (8), lønnskostnader (9), andre driftskostnader (10), rentekostnader (16), kalkulatorisk eierlønn (18), kalkulatorisk rente på egenkapital (44) og kalkulatorisk avskrivning (BL) (45). Nummeret i parentes henviser til kostnadsartens plassering i tabell 1 og 2. En merker seg altså at beholdningsendringer i tabell 2 og 4 ikke blir betraktet som en kostnads- eller kostnadsreduserende post, men som en inntekts- eller inntektsreduserende post.

47. Totale inntekter

Summen av salgsinntekt (1), andre ordinære inntekter (2), erstatninger (3), renteinntekter (15) og beholdningsendring (12). Nummeret i parentes henviser til inntektsartens plassering i tabell 1 og 2. En merker seg altså at beholdningsendringer i tabell 2 og 4 ikke blir betraktet som en kostnads- eller kostnadsreduserende post, men som en inntekts- eller inntektsreduserende post.

48. Lønnsevne

Gir uttrykk for hvor mye virksomheten egentlig kunne betale til innsatsfaktoren arbeidskraft etter at andre faste og variable kostnader er dekket i samsvar med det som blir sett på som rimelig i driftsøkonomisk forstand. Lønnsevne 1 er definert som totale inntekter 1 minus totale kostnader fratrukket lønnskostnader og kalkulatorisk eierlønn.

49. Lønnsevne pr. årsverk

Definert som lønnsevne dividert på antall årsverk. Størrelsene lønnsevne, antall årsverk og lønnsevne pr. årsverk er alle utregnet uavhengig av hverandre som et aritmetisk gjennomsnitt av tallene for de enkelte anlegg. En kan derfor ikke i tabellene

dividere lønnsevne med antall årsverk, og få lønnsevne pr. årsverk.

50. "Rent overskudd"

Definert som totale inntekter fratrukket totale kostnader. Dette er altså det "rene overskudd" som er tilbake etter at alle driftskostnader er betalt, og etter at innsatsfaktorene arbeidskraft og kapital (fremmed- og egenkapital) har fått sin godtgjørelse.

51. Antall anlegg i utvalg

Antall anlegg som er med i undersøkelsen totalt (tabell 2). Antall anlegg som er med i de to omsetningsgruppene (tabell 4).

6. ENGLISH SUMMARY.

This summary is presenting the main results from a profitability survey on hatcheries 1985.

The survey is based on a sample of 35 hatcheries from the total number of 152.

Figures presented are ordinary averages, based on all hatcheries in the sample, and on the hatcheries split in two categories according to sales level.

All figures are based on a valuation of live stock by alt. II, being 70% of the recommended smolt price.

Some measures of profitability.

	All hatcheries	Sales <2 mill.	Sales >2 mill.
Results before taxation II	1.601.452	573.974	2.208.597
in % of sales revenues	49%	43,4%	50%
Total capital yield II	30,0%	21,2%	35,3%
Margin of profit II	40,1%	35,9%	42,6%
Wage paying ability per man/year	481.167	333.722	568.294

These results show a picture of high profitability in 1985 smolt production. Be aware that the results are highly sensitive with regard to the valuation of live stock, especially for the hatcheries where the sales in 1985 totaled less than 2 millions.

Solvency and substance.

	All hatcheries	Sales <2 mill.	Sales >2 mill.
Liquid reserve/sales	41,4%	53,1%	34,6%
Equity share	40,1%	18,1%	52,9%
Short term debts/ total assets	27,0%	36,5%	21,5%
Long term debts/total assets	32,6%	44,8%	25,4%

Most hatcheries have overdraft facilities on a very high level. For hatcheries having total sales less than 2 millions, average bank overdraft is 71% of sales. This underlines the wide use of bank overdraft financing in the building up stage.

Regarding equity share the difference between smaller and larger hatcheries is quite distinct. Equity share in smaller hatcheries also is far more sensitive to changes in live stock valuation. If the live stock at the turn of the year is set to be 0, the equity share in smaller hatcheries will drop to - 30,4%. In larger hatcheries the share will only drop to 34,3%.

Shares of operational expenditures.

	All hatcheries	Sales <2 mill.	Sales >2 mill.
Roe-and fry costs	21,2%	18,0%	21,9%
Feeding costs	10,6%	9,1%	10,9%
Insurance	4,7%	6,3%	4,3%
Electricity	3,5%	5,9%	3,0%
Wages	26,2%	30,0%	25,3%
Sundry expences	25,8%	20,1%	27,1%
Estimated depreciation	8,1%	10,6%	7,5%
Total operational exp.	100,0%	100,0%	100,0%

For all hatcheries 73% of operational expenditures consists of roe and fry costs, wages and sundry expences. There is so little variation between different sizes of hatcheries it can be due to coincidence. Note however that wages have a larger share in smaller hatcheries, although these have in addition an estimated owner's wage nearly twice the size of the one in larger hatcheries. This indicates a higher labour intensity in smaller hatcheries.

The utilization of licences is for all hatcheries on average 87,3%. Utilization in larger hatcheries is 100,5%, and in smaller ones 64,8%. Please note that hatcheries can sell fry not ready for exposure to salt water, and this is not counted as smolt production.

Smolt delivery per man/year is 65.949 in larger hatcheries versus only 37.494 in smaller ones.

This strengthens the hypothesis that production in smaller hatcheries is more labour intensive.

Translation of items in the tables.

1. Salgsinntekt	Sales revenues
2. Andre ordinære inntekter	Other ordinary earnings
3. Erstatninger	Compensations
4. Driftsinntekter	Operating revenues
5. Rogn-/yngelkostnader	Roe and fry costs
6. Fôrkostnader	Feeding costs
7. Forsikringskostnader	Insurance costs
8. Elektrisitetskostnader	Electricity costs
9. Lønnskostnader	Wages
10. Andre driftskostnader	Sundry expences
11. Kalkulatoriske avskrivinger	Estimated depreciation
12. Beholdningsendringer	Stock changes
13. Driftskostnader	Operational expenditure
14. Driftsresultat	Operating profit
15. Renteinntekter	Interests (income)
16. Rentekostnader	Interests on debt
17. Resultat Før EOP	Profit before taxation and extraordinary items
18. Kalkulatorisk eierlønn	Estimated owner's wage
19. Driftskostnader II	Operational expenditure II
20. Driftsresultat II	Operating profit II
21. Resultat før EOP II	Profit before taxation and ... II
22. Resultatgrad I	* $(\text{Items } 17+15) \times 100 / \text{item } 1$
23. Resultatgrad II	* $(\text{Items } 21+15) \times 100 / \text{item } 1$
24. Totalrentabilitet I	Total capital yield I
25. Totalrentabilitet II	Total capital yield II
26. Rentedekningsgrad I	*Interest margin I $(17+16) \times 100\% / 16$
27. Rentedekningsgrad II	*Interest margin II $(21+16) \times 100\% / 16$
28. Brutto driftsmargin I	*Operating margin I $((14+11) \times 100\% / 4)$
29. Brutto driftsmargin II	*Operating margin II $((20+11) \times 100\% / 4)$

30. Brutto fortjenestemargin I	*Profit margin I (17x100%/4)
31. Brutto " " II	*Profit margin II (21x100%/4)
32. Likviditetsgrad 2	Most liquid assets/short term debts
33. Likviditetsreserve/omsetn.	Liquid reserve/sales revenues
34. Egenkapitalandel	Equity share
35. Kortsiktig gjeld/aktiva	Short term debts/total assets
36. Langsiktig gjeld/aktiva	Long term debts/total assets
37. Uttak settefisk	Smolt deliveries
38. Antall årsverk	Number of man/years
39. Konesjonsstørrelse	Limit of licence
40. Utnyttelsesgrad	Utilization of licence
41. Uttak settefisk/ant. årsverk	Smolt deliveries/number of man/years
42. Verdi av produksjon	*Production value (1+/-12)
43. Verdi av prod. pr. årsverk	Production value pr. man/year
44. Kalk.rente på egenkapital	Estimated interest on equity
45. Kalk.avskrivning (Bl.pr.)	Estimated depreciation (mixed principle)
46. Totale kostnader	*Total costs (5,6,7,8,9,10,16,18,44 and 45)
47. Totale inntekter	*Total incomes (4,12 and 15)
48. Lønnsevne	Wage paying ability
49. Lønnsevne pr. årsverk	Wage paying ability per man/year
50. "Rent overskudd"	"Excess profits"
51. Antall anlegg i utvalg	Number of hatcheries in the sample

*Numbers in paranthesis are referring to items on this list.

FISKERIDIREKTORATET
POSTBOKS 185-186
5001 BERGEN
TLF. (05) 20 00 70

LØNNSOMHETSSKJEMA FISKEOPPDRETT 1985
SETTEFISKANLEGG/KLEKKERI
ETTER LOV AV 14. JUNI 1985 PLIKTER EN Å SVARE PÅ OPPGAVEN

FIRMANAVN/ADRESSE:

REG.NR.:

KOMMUNE NR.

--	--

--

RESULTAT- OG BALANSEOPPSTILLING FOR 1985 (PR. 31/12) MED TILLEGG AV EVT. REGNSKAPSNOTER
SKAL VEDLEGGES LØNNSOMHETSSKJEMAET VED RETUR TIL FISKERIDIREKTORATET.

Ha rettledningen foran Dem når De fyller ut skjemaet.

Spørsmål A (se rettledning):

Hadde anlegget andre inntekter enn fra salg av rogn/ungel/smolt/settefisk
i 1985? Ja/Nei

Hvis ja, angi hva slags inntekt: _____

Hvor mye utgjorde i så fall denne inntekten? kr _____

Spørsmål B (se rettledning):

Har produksjonen av settefisk/smolt vært så stor i 1985
at hele konsesjonen ble utnyttet? Ja/Nei
Hvis nei - hvorfor ikke?

Spørsmål C (se rettledning):

Har selskapet utnyttet hele sin tekniske produksjonskapasitet i 1985? Ja/Nei
Hvis nei - hvorfor ikke?

Spørsmål C (se rettledning):

Har selskapet utnyttet hele sin tekniske produksjonskapasitet i 1985? Ja/Nei
Hvis nei - hvorfor ikke?

Spørsmål D (se rettledning):

Har anlegget fått tilstrekkelig rogn/ungel i 1985? Ja/Nei
Har fisken vært rammet av sykdom i 1985? Ja/Nei
Har det vært andre årsaker til eventuell stor dødelighet/svinn av fisk? Ja/Nei

Hvis ja - hvilke årsaker?

Spørsmål E (se rettleddning):

Forsikringsverdi av settefiskanlegg/klekkeri i 1985 (fisk ikke inkludert): kr _____

Spørsmål F (se rettleddning):

Forsikringsverdi av rogn/ynge/settefisk 31/12-84 kr _____

Forsikringsverdi av rogn/ynge/settefisk 31/12-85 " _____

Navn på forsikringsselskap: _____

Spørsmål G (se rettleddning):

Har anlegget eget klekkeri? Ja/Nei

Spørsmål H (se rettleddning):

Hvor stort svinn har De hatt gjennomsnittlig de 3 siste årene?

	Laks	Regnbueaure
Nystøket rogn fram til øyero gn:	%	%
Fra øyero gn frem til startføring:	%	%
Under startføring:	%	%
På ynge frem til salgsklar settefisk/smolt:	%	%

Spørsmål I (se rettleddning):

Arbeidsinnsats ved settefiskanlegg/klekkeri (i selve oppdrettsarbeidet).

	UBETALT ARBEIDS- INNSATS			BETALT ARBEIDS- INNSATS			TOTALE TIMER	
	Antall personer	Uker	Timer pr. dag	Sum timer (1)	Uker	Timer pr. dag	Sum timer (2)	(1) + (2)
Fast ansatt								
Sesong hjelp								
Totale timer								

Spørsmål J (se rettledning):

Hva er selskapets kassakredittlimit pr. 31.12.85 kr _____

Spørsmål M (se rettledning):

Før på lager 31.12.84. kr _____ (målt som ant. kg. x innkjøpspris 1984)

Før på lager 31.12.85 kr _____ (målt som ant. kg. x innkjøpspris 1985)

Spørsmål L (se rettledning):

BESKRIVELSE AV ANLEGGET (SETTEFISKANLEGG/KLEKKERI)

Gruppe (se rettledning)	Pkt. I (se rettledning)		Anskaffelses- år. Pkt. II (se rettl.)	Oppr. kjøpesum Pkt. III (se rettl.)	Type/størrelse/ merke/materiale etc Pkt. IV (se rettl.)
	Driftsmiddel	Antall			
Gruppe 1: Drifts- bygninger og fast utstyr på land	Bygning		19__	kr	
	----- " -----		19__	kr	
	Totale grunnlags- investeringer		19__	kr	
	Kai		19__	kr	
	Rørapplegg ant. mtr.		19__	kr	
	----- " -----		19__	kr	
			19__	kr	
Gruppe 2: Utstyr for opp- bevaring og pro- duksjon av rogn/ yngel/ settefisk	Klækkebakker		19__	kr	
	----- " -----		19__	kr	
	Klækkekar		19__	kr	
	----- " -----		19__	kr	
	Klækkesylindre		19__	kr	
	----- " -----		19__	kr	
	Startforingskar		19__	kr	
	----- " -----		19__	kr	
	Yngelkar		19__	kr	
	--- " ---		19__	kr	
Betong/glassfiberkar		19__	kr		
----- " -----		19__	kr		

Gruppe (se rett ledning)	Pkt. I (se rettleddning)		Anskaffelses- år. Pkt. II (se rettl.)	Oppr. kjøpesum Pkt. III (se rettl.)	Type/størrelse/ merke/materiale etc Pkt. IV (se rettl.)
	Driftsmiddel	Antall			
	Flytemærker i ferskv.		19__	kr	
	-- " --		19__	kr	
	Nøter		19__	kr	
	- " -		19__	kr	
			19__	kr	
			19__	kr	
Gruppe 3:	Forautomater		19__	kr	
	----- " -----		19__	kr	
Maskiner/ Elektro- nikk/data- utstyr	Sentralstyringsauto- matikk for forautom.		19__	kr	
	Sorteringsmask. rogn		19__	kr	
	Sorteringsmask. yngel		19__	kr	
	Overvåkingsanlegg for vannsystem		19__	kr	
	Anlegg for vannbeh. (ferskvann)		19__	kr	
	Anlegg for vannbe- handling (saltvann)		19__	kr	
	Resirkulasjonsanlegg for vann		19__	kr	
	Pumper (råvann)		19__	kr	
	- " -(sjøvannstils.)		19__	kr	
	Pumper (diverse)		19__	kr	
	Varmepumpeanlegg		19__	kr	
	Annen oppvarming		19__	kr	
	Strømaggregat		19__	kr	
	Fiskepumper/skruer		19__	kr	
	Utstyr for flytting av yngel/smolt		19__	kr	
	Vakuumentank		19__	kr	
	Renseanl. avløpsvann		19__	kr	

Gruppe (se rett ledning)	Pkt. I (se rettledning)		Anskaffelses- år. Pkt. II (se rettl.)	Oppr. kjøpesum Pkt. III (se rettl.)	Type/størrelse/ merke/materiale etc Pkt. IV (se rettl.)
	Driftsmiddel	Antall			
	Høytrykkspyler		19__	kr	
			19__	kr	
			19__	kr	
			19__	kr	
Transport- utstyr	Bil		19__	kr	
	- " -		19__	kr	
	Tilhenger		19__	kr	
	Traktor/Truck		19__	kr	
	Båt		19__	kr	
				19__	kr

NB! Dersom det er for liten plass kan man legge ved et eget ark.

Andre opplysninger: _____

Skjemaet ønskes for fremtiden på bokmål nynorsk (kryss av etter ønske)

Skjema utfyllt av	Adresse	Telf.
For firma. Dato og underskrift		

Fiskeridirektoratet

Postboks 185-186
5001 Bergen
Tlf. (05) 20 00 70

FISKEOPPDRETT 1985

Etter lov av 14. juni 1985 plikter alle å gi oppgave.

Firma (fylles ut av Fiskeridirektoratet)		Registreringsmerke	
Fylke/kommune (SSB)		Løpenr.	
Virksomhet i anlegget i 1985 og eierforhold	01	Matfiskproduksjon? 1 <input type="checkbox"/> Ja 2 <input type="checkbox"/> Nei	
	02	Produksjon av yngel og/eller settefisk til matfiskproduksjon? 1 <input type="checkbox"/> Ja 2 <input type="checkbox"/> Nei	
	03	Produksjon av yngel og/eller settefisk til utsetning i vassdrag? 1 <input type="checkbox"/> Ja 2 <input type="checkbox"/> Nei	
	04	Eierforhold 1 <input type="checkbox"/> Aksjeselskap 2 <input type="checkbox"/> Andelslag 3 <input type="checkbox"/> Personlig selskap 4 <input type="checkbox"/> Firma med delt ansvar 5 <input type="checkbox"/> Andre	
Arbeidsinnsats ved anlegget i 1985		Antall personer	Utførte timeverkt
	05	Samlet arbeidsinnsats	
	06	Av dette lønnet arbeidsinnsats	

KAPASITETSDATA 1985

Klekkeri			Liter rogn		
	07	Maksimal kapasitet pr. klekkøomgang			
Settefisk-anlegg. Utnyttet kapasitet	08	Miljø 1 <input type="checkbox"/> Ferskvann 2 <input type="checkbox"/> Saltvann 3 <input type="checkbox"/> Både fersk- og saltvann			
			Antall	Total areal m ²	Total volum m ³
	09	Jorddammer			
	10	Betongdammer			
	11	Flytemærer			
	12	Plast-/glassfiberkar			
	13	Andre typer produksjonsheter			
	14	Dersom noen av disse produksjonshetene (linje 09-13) har vært nyttet til matfiskprod. i løpet av året, oppgi areal og volum for disse			
Matfiskanlegg/stamfiskanlegg. Utnyttet kapasitet	15	Jorddammer			
	16	Flytemærer	Ferskvann		
	17		Saltvann		
	18	Innhegninger			
	19	Avstengninger			
	20	Andre typer produksjonsheter	Ferskvann		
	21		Saltvann		

PRODUKSJON AV ROGN, YNGEL OG SETTEFISK 1985

Egen stamfisk	22	Hadde anlegget egen stamfisk pr. 31. desember 1985? 1 <input type="checkbox"/> Ja 2 <input type="checkbox"/> Nei		
	23	Hadde anlegget produksjon av rogn og yngel i 1985? Hvis ja, oppgi mengde, linje 24-27) 1 <input type="checkbox"/> Ja 2 <input type="checkbox"/> Nei		
Produksjon av rogn og startfåret yngel	24	Laks (Rogn innlagt høst 84/vår 85)	Innlagt rogn Liter	Startfåret yngel 1000 stk.
	25	Regnbueørret		
	26	Andre fiskeslag (oppgi hvilke):		
	27			
	28	Hadde anlegget uttak av settefisk i 1985? (Hvis ja, oppgi antall, linje 29-34) 1 <input type="checkbox"/> Ja 2 <input type="checkbox"/> Nei		
Uttak av settefisk	29	Laksesmolt, to-årig og eldre		1000 stk.
	30	Laksesmolt, ett-årig		
	31	Regnbueørret klekket før 1985		
	32	Regnbueørret klekket i 1985		
	33	Andre fiskeslag (oppgi hvilke):		
	34			

KJØP OG SALG AV ROGN, YNGEL OG SETTEFISK 1985

Kjøp/salg av rogn		Kjøp		Salg	
		Liter	Verdi 1000 kr (ekskl. m.v.a.)	Liter	Verdi 1000 kr (ekskl. m.v.a.)
35	Laks				
36	Regnbueørret				
37	Andre fiskeslag				
Kjøp/salg av startfåret yngel	38	Laks, under 7 cm	1000 stk.		1000 stk.
	39	Regnbueørret			
	40	Andre fiskeslag			
Kjøp/salg av settefisk	41	Laks, over 7 cm			
	42	Laksesmolt, to-årig og eldre			
	43	Laksesmolt, ett-årig			
	44	Regnbueørret klekket før 1985			
	45	Regnbueørret klekket i 1985			
	46	Andre fiskeslag (oppgi hvilke):			
	47				

BEHOLDNINGER

			Antall fisk. Stk.			
			Beholdning 1.1. 1985	Tilgang 1985 (utsatt) +	Avgang 1985 (slakt/svinn) -	Beholdning 31.12. 1985 =
Settefiskanlegg. Beholdning pr. 31. desember 1985	72	Laks	Settefisk under 7 cm			1000 stk.
	73		Settefisk, over 7 cm			
	74	Regnbueørret, alle aldre				
	75	Andre fiskeslag (oppgi hvilke):				
	76					
	77					
	Matfiskanlegg/ stamfiskanlegg	78	Laks	Utsatt før 1985		—
79		Utsatt i 1985		—		
80		Regnbueørret	Utsatt før 1985		—	
81			Utsatt våren 1985	—		
82			Utsatt høsten 1985	—		
83		Andre fiskeslag utsatt før 1985:			—	
84					—	
85					—	
86		Andre fiskeslag utsatt i 1985:		—		
87				—		
88				—		

Eiers/oppdretters navn:	Adresse:	Telefon:
Skjema utfylt av:	Adresse:	Telefon:

For firma. Dato og underskrift:	For Fiskeridirektoratet. Dato og underskrift:
---------------------------------	---